A°. 1848. N°. 168.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

ZONDAG 13 AUGUSTUS.

De prijs der Advertentiën is, van een tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

De Kopenhagensche bladen van den 5den augustus behelzen eene officiëele verklaring omtrent de reeds aangekondigde uitbreiding der blokkade. Daarin wordt gezegd dat de Deensche regering op de dringende aanzoeken van verbonden en bevriende mogendheden, in het belang van den vrede en op de dringende wenschen der Hertogdommen om van de rampen des oorlogs bevrijd te worden, onder bijstand van Groot-Brittannie en van Zweden, langen tijd getracht had tot eene minnelijke overeenkomst met Pruisen te komen. Deze pogingen waren zooverre gelukt, dat ten laatste een wapenstilstand van drie maanden tusschen Denemarken en Pruisen in naam van die mogendheid zelve en van den Bond gesloten werd; doch ofschoon deze overeenkomst eenige van de Pruisische zijde verlangde veranderingen ondergaan had en door de beide regeringen bekrachtigd werd, zoo was toch de wapenstilstand niet in werking gekomen, daar de Pruisische generaal geweigerd had de overeenkomst te onderteekenen, nieuwe onaannemelijke voorslagen gedaan en zich achter de ten tijde van het sluiten niet bestaande autoriteit van den Duitschen Rijksstedehouder en der Frankforter Nationale Vergadering verscholen had, niettegenstaande Pruisen de geslotene overeenkomst bekrachtigd had, zonder hare geldigheid van eene verdere Bonds-ratificatie afhankelijk te maken. Daar nu de generaal *von Wrangel* verklaard had de vijandelijkheden te zullen hervatten en de voortzetting van den oorlog onvermijdelijk was, zoo had de regering, voor het geval dat de geslotene overeenkomst verder onuitgevoerd bleef, besloten tot eene uitbreiding der vroeger vastgestelde blokkade over te gaan.

De Deensche bladen melden, dat dit besluit der regering algemeene goedkeuring gevonden heeft, en dringen er op aan, dat men den oorlog met alle kracht voortzetten door middel van blokkade, vooral Hamburg en Altona zoeken te treffen, welke plaatsen zich zoo vijandig tegen Denemarken getoond hebben.

Volgens berigten uit Flensburg en Altona, bereidde men zich in de hertogdommen ijverig voor op het hervatten der vijandelijkheden. De geheele oostelijke kust werd versterkt. Er hadden drukke troepenbewegingen plaats, en men meende, dat de talrijke legermagt, die thans reeds op de grenzen van Jutland staat, spoedig aldaar binnen zou trekken. De aankomst der verwachte Frankforter, Nassausche en Badensche troepen werd te Altona tusschen den 10den en 14den augustus te gemoet gezien.

Uit eene in de Duitsche dagbladen voorkomende opgave blijkt, dat de naar de hertogdommen bestemde nieuwe rijkstroepen bestaan uit: 32,900 man infanterie en 3,900 man kavalerie, met 52 stukken geschut.

Weenen, 6 *aug*. De Keizer heeft aan de deputatie, welke hem te Innsbruck kwam uitnoodigen om naar zijne hoofdstad terug te keeren, ten antwoord gegeven, dat in weerwil zijner wankelende gezondheid, hij den 8sten dezer maand naar zijne trouwe Oostenrijkers meende terug te keeren.

Keulen, 10 *aug*. Van wege het Rijksbestuur zijn de volgende troepen bestemd om naar Sleeswijk-Holstein op te rukken, als: 32,900 man infanterie en 3900 man cavallerie met 88 batterijen artillerie, uit Wurtemberg, Baden, Hessen, Nassau, Saksen-Weimar, Frankfort, Saksen, Beijeren en Oostenrijk.

ENGELAND.

Londen, 9 *aug*. Eergisteren heeft lord *Palmerston* in het Huis der Gemeenten aangekondigd, dat het Britsche gouvernement, in vereeniging met het Fransche, reeds maatregelen heeft genomen, om den oorlog in het noorden van Italië, langs den weg der diplomatie te doen ophouden. De vergadering heeft haar genoegen daarover door gejuich te kennen gegeven.

In de zitting van het Huis der Lords van gisteren heeft de markies van *Landsdowne*, door lord *Stanley* geïnterpelleerd over de betrekkingen tusschen Groot-Brittanje en het koningrijk der beide Siciliën, geantwoord dat de Britsche regering alle haar ten dienste staande middelen had aangewend, om eene minnelijke schikking tusschen den Koning van Napels en zijne Siciliaansche onderdanen tot stand te brengen; doch toen deze niet baatten den raad gegeven had tot het instellen eener monarchie met een Italiaanschen Prins.

FRANKRIJK.

Parijs, 9 *aug*. De Nationale Vergadering heeft gisteren het veel besproken wets-ontwerp betreffende de borgstelling der dagbladen aangenomen. Evenwel heeft het ontwerp slechts eene meerderheid van 60 stemmen kunnen verkrijgen. Zonder de ondersteuning van de leden der voormalige linkerzijde, is het klaarblijkelijk, dat het ministerieel ontwerp door eene beduidende meerderheid zou zijn verworpen.

— De onrust begint zich te Parijs op nieuw te verspreiden en de gisting, die in de gemoederen heerscht, is vrij groot.

De prefect van politie erkent dit zelf, maar voegt er bij, dat zij niet van dien aard is, dat men zich daarover behoeft te verontrusten. De *roode* republiek heeft te Lyon gezegevierd.

— Het is thans zeker, dat Engeland de Fransche republiek van 24 februari zal erkennen. Het gouvernement zal zich te Londen doen vertegenwoordigen door den heer *de Beaumont*. De hartelijke overeenstemming (!) is alzoo volmaakt hersteld tusschen de kabinetten van Parijs en Londen. Men moet zich hierover gelukwenschen in het belang der vredes.

— *Fransche interventie in Italië*. Betreffende dit gewigtig onderwerp leest men heden in het *Journal des Débats* het volgende;

»Wij hebben het genoegen te kunnen melden, dat de gouvernementen van Frankrijk en Engeland het thans volmaakt eens geworden zijn aangaande de te nemen maatregelen, om het vergieten van bloed te voorkomen, door hun beider bemiddeling aan de oorlogvoerende partijen in Italië aan te bieden. Dit is eene daadzaak.

»Heden heeft een koerier, van Londen komende, te Parijs aangebragt de toetreding van het Britsch kabinet tot de grondslagen der bemiddeling, welke bereids waren aangenomen door het gouvernement der republiek.

»Terstond is eene estafette afgezonden aan lord *Abercromby*, gezant van Engeland in Sardinië, en aan den heer *Reizet*, Fransch zaakgelastigde te Turijn, de order overbrengende, zich naar de hoofdkwartieren van Koning *Karel Albert* en van den maarschalk *Radetzky* te begeven, ten einde hun op officiëele wijze het aanbod van bemiddeling der beide mogendheden te doen en over een voorloopigen wapenstilstand te onderhandelen.

»Nog is een ander koerier van het ministerie van Buitenlandsche Zaken heden avond naar Weenen afgereisd. Men verzekert, dat hij aan de gezanten van Frankrijk en Engeland bij het hof van Weenen instructiën overbrengt, krachtens welke zij gelijktijdig aan het keizerlijk kabinet de gemeenschappelijke tusschenkomst hunner respective gouvernementen moeten aanbieden."

— Het rapport van den heer *Bauchard* en de openbaarmaking der daartoe betrekkelijke bewijsstukken zijn steeds het voorwerp van aller gesprekken. Intusschen had de commissie vernomen, dat een gedeelte van de vergadering er heimelijk op werkte om het in druk uitgeven en in openbare zitting voorlezen van de stukken der instructie te beletten, en om ze terstond aan den minister van Justitie of aan den procureur-generaal der republiek te verzenden; de commissie beraadslaagde hierover. Onderscheidene leden wilden, in het belang der orde, dat men het gevoelen van het hoofd des Uitvoerenden Bewinds zou inwinnen. De generaal *Cavaignac* was van oordeel, zeide men, dat de commissie met denzelfden moed zou voortgaan met het drukken der bewijsstukken, zonder aanzien van personen of belangen.

ITALIE.

Rome, 29 *juli*. Op Malta is eene uitgebreide zamenzwering ontdekt, waarvan het doel nog niet goed bekend is; een aantal personen is in hechtenis genomen, een gedeelte der Britsche troepen aldaar werd genoodzaakt de wapenen neder te leggen.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 11 *aug*. Gisteren avond hebben Hunne Exc. de ministers weder eene vergadering gehouden, die ten 7 ure is aangevangen en tot laat in den nacht, en wel tot 1 uur, heeft geduurd.

— Heden is er eene langdurige kabinetsraad gehouden, waarin, naar men verzekert, onder anderen, over het Algemeen Verslag der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, betrekkelijk de grondwetsherziening, is geraadpleegd. Die bijeenkomst heeft ten 10 ure een aanvang genomen en heeft tot ruim 2 ure geduurd; waarna de raad van ministers weder is vergaderd.

— Gisteren en heden zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vergaderd, om in nadere overweging te nemen het ontwerp van wet, strekkende tot het uitschrijven eener belasting op de bezittingen en inkomsten. Men ziet het Algemeen Verslag van de commissie van rapporteurs over dat wets-ontwerp spoedig te gemoet; zullende de beraadslagingen ook over deze voordragt na de verschillende, eergisteren bepaald, plaats hebben.

— Men spreekt van wijzigingen die alsnog door de regering zouden gemaakt worden in de ontwerpen van wet, tot wijziging van de grondwet, en waardoor het mogelijk zou zijn, dat de beraadslagingen in die ontwerpen aanstaanden maandag nog geen voortgang zouden hebben. Intusschen kan op dit laatste niet gerekend worden en dit zal van de bedoelde wijzigingen afhangen.

— Heden morgen is het rijtuig, waarin H. K. H. mevrouw de prinses *Albert van Pruisen* gezeten was, aan den *Denneweg* omvergestort en in een diep gat dat daar gegraven werd, gevallen. H. K. H. is geen onheil overgekomen; zij was slechts zeer verschrikt; de lakkei is eenigzins gekwetst.

Leiden, 10 *aug*. Men verneemt, dat de officier van justitie van de arrondissements-regtbank alhier, naar Z. E. A. beschouwing, geen verder gevolg kan geven aan de klagte van den kerkeraad der Nederduitsch hervormde gemeente binnen deze stad, ter zake van het gebeurde in het Huiszittenhuis op den 3den juni jl.; en dat wel, omdat Z. E. A. bij de beoordeeling dier klagte, uit den aard der zaak, geen acht kon slaan, of burgemeester en wethouders, in die betrekking, tot dergelijke uitzetting de bevoegdheid hadden, dan wel of dezelve ten eenenmale onregtmatig was, en of de klagers zich daar ter plaatse wettig bevonden en met grond weigerden dezelve, daartoe aangezocht, te verlaten; maar Z. E. A. alleen zich overtuigd had, dat van het plegen der bedoelde feitelijke geweldadigheden, van de zijde althans der ambtenaren van de stedelijke politie, geene voldoende aanwijzing werd geleverd; terwijl Z. E. A. de klagers, bijaldien zij zich met dit besluit mogten bezwaard achten, verwijst, naar artikel 31 van het Wetboek van Strafvordering, ten einde aan de regtbank de juistheid van het oordeel te onderwerpen.

Men verneemt echter, dat de kerkeraad gemeend heeft, den aangewezen weg door den heer officier van justitie niet te moeten volgen, aangezien art. 31 spreekt van *wanbedrijf*, en naar zijne beschouwing het hier *misdrijf* geldt: dat hij zich daarom, (volgens art. 82 van het Wetboek van Strafvordering en art. 73 van de wet op de Regterlijke Organisatie), gewend heeft tot het provinciaal geregtshof in Zuid-Holland; omdat hier naar zijne beschouwing eene willekeurige daad van geweld is gepleegd, aan wettige personen, met eenen wettigen titel in hun armhuis tegenwoordig, en alzoo inbreuk is gemaakt op hunne persoonlijke vrijheid, doordien burgemeester en wethouders hen zonder waarschuwing, aanmaning of aanzoek, door agenten van policie hebben doen aangrijpen, stooten, slingeren, uit hun armhuis werpen, den eenen met gescheurde kleederen, den anderen blootshoofds.

(*N. R. C.*)

Arnhem, 30 *aug.* Met genoegen verneemt men dat het zoo gunstig bekende tooneelgezelschap van den Koninklijken Zuid-Hollandschen schouwburg te 's Hage, onder directie van den heer *A. Peters*, deze stad gedurende de kermis bezoeken, en onder anderen door dat gezelschap ten tooneele gevoerd worden zal: *Joan Woutersz*, drama, *een glas water*, hist. blijspel, *eene familie*, *de rijke erfgename*, *zij is krankzinnig*, tooneelspelen; *de landheer van Sterrenberg*, blijspel enz. Waartoe reeds eene inteekeningslijst in den schouwburg voorhanden ligt.

ARNHEM, 31 *augustus.*

In ons *Bijblad* van eergisteren hebben wij medegedeeld: 1. *Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van woensdag, 9 augustus.* 2. *Binnenlandsche berigten.* 3. *Limburgsche zaken*: Het Huis der gemeenten over de Limburgsche quaestie; beschouwingen van de *Indépendance Belge* over deze quaestie. 4. *Buitenlandsche berigten*: Het Noorden, Duitschland, Italië, Frankrijk. 5. *Laatste berigten*: Duitschland, Weenen.

In het nommer dat gisteren aan de geabonneerden is toegekomen, hebben wij medegedeeld: het Algemeen Verslag der Tweede Kamer over de grondwetsherziening.

In ons *Bijblad* van heden deelen wij mede: 1. *Binnenlandsche berigten*: Langdurige kabinetsraad; verslag van de jaarlijksche algemeene vergadering van de Maatschappij: *Tot nut van 't Algemeen*; de bijeenkomst van het congres der stedelijke- en plattelands- heel- en vroed-meesters voorloopig uitgesteld. 2. *Buitenlandsche berigten*: Vertoog van den *Times* over de Italiaansche zaken; vertoog van den *Times* over de Deensche aangelegenheden. 3. *Laatste Berigten.*

ALGEMEEN VERSLAG.

Herziening der Grondwet.

(*Vervolg en slot van no. 367.*)

ONTWERP VAN WET No. IV.

Verscheidene der hoofdbedenkingen, die bij het vorig onderzoek omtrent de hier voorkomende bepalingen betrekkelijk de zamenstelling en de magt der Provinciale Staten in het midden zijn gebragt, zijn thans met meerderen of minderen aandrang herhaald. Men blijft van oordeel, dat hier eene verwarring van staatsmagten plaats vindt, die niet wel met goede constitutionneele begrippen is overeen te brengen, en kan het bijv. der regering niet toegeven, dat, wanneer de Gedeputeerde Staten belast zouden worden met de judicature over belastingen enz., aan hen niet een deel der regterlijke magt zou worden afgestaan. Vooral blijven sommige leden gestemd tegen de bepaling van art. 14, van het ontwerp, volgens hetwelk de wet de takken van algemeen binnenlandsch bestuur zal aanwijzen, waaromtrent de uitvoering der wetten aan de Provinciale Staten zal worden opgedragen. Men ziet daarin eene aanranding van de uitvoerende magt des Konings, welke magt zoo doende door den gewonen wetgever aanmerkelijk ingekort of zelfs geheel krachteloos zou kunnen worden gemaakt. Ook heeft men op nieuw de bezwaren doen gelden, die tegen de instelling der Gedeputeerde Staten als administrative ligchamen bestaan, en het denkbeeld om deze colleges door andere, in den geest der Fransche *conseils de préfecture*, te doen vervangen, weder ter sprake gebragt. Ten slotte van deze en dergelijke beschouwingen kwam een groot aantal leden terug op het denkbeeld, dat het toch werkelijk verkieslijk zou zijn, met opzigt tot de provinciale vertegenwoordiging en haren werkkring bij de grondwet niet in zoovele bijzonderheden te treden, maar deze geheele aangelegenheid aan eene nader vast te stellen provinciale wet over te laten, waarvan dan alleen de hoofdtrekken, op het voorbeeld van art. 108 der Belgische staatsregeling, in de grondwet zouden moeten worden opgenomen.

Art. 6. Men kan niet toegeven, dat in de laatste zinsnede van dit artikel reeds van zelf ligt opgesloten, dat de commissaris des Konings in de vergadering der Staten eene raadgevende stem heeft. In allen gevalle is het beroep op den regel: *inclusio unius est exclusio alterius* niet afdoende. Wilde men dien regel hier toepassen, dan zou er juist uit volgen, dat 's Konings commissaris in de Provinciale Staten-vergadering in het geheel geene stem, en dus ook geene raadgevende, heeft.

Art. 12. Door een groot aantal leden zijn op nieuw de bedenkingen ontwikkeld, die tegen het vorderen der bekrachtiging van provinciale belastingen door den algemeenen wetgever bestaan. Men acht het wenschelijk, dat die bekrachtiging door den Koning worde verleend, waardoor geenszins, zoo als de steller der Memorie van Beantwoording schijnt te gelooven, van een sedert jaren hier te lande bestaand beginsel zou worden afgeweken. Te gelijk echter zou men dan wenschen, dat de wet, even als zulks voor de plaatselijke belastingen bij art. 27 (nieuw) van dit wets-ontwerp is voorgeschreven, algemeene regels ten aanzien der provinciale belastingen gaf. Zulk eene algemeene provinciale wet zou dan tevens het opmaken der provinciale begrootingen en het opnemen en sluiten der provinciale rekeningen kunnen regelen; waardoor ook in dat opzigt overeenstemming tusschen de regeling van het provinciaal en van het plaatselijk geldelijk beheer zou worden gebragt (zie art. 28, nieuw, van dit ontwerp.) Dat zoo iets voor de provinciën onnoodig zou zijn, omdat het geldelijk beheer van deze *grootendeels* in dat van het rijk is opgenomen, kan men niet toegeven, daar toch altijd wettelijke bepalingen noodig blijven voor dat gedeelte, 't welk niet tot deze categorie behoort.

Art. 15. Men blijft het voorschrift van het 1ste lid van dit artikel onduidelijk achten. Het bezwaar zou weggenomen zijn, wanneer de grondwet zelve, even als zulks in de Memorie van Beantwoording geschiedt, het algemeen beginsel: *Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden overgelaten*, voorop stelde, en dan, afgescheiden daarvan, bepaalde, dat de wet dit beginsel in toepassing brengt.

Art. 18 (*nieuw*). *De wet regelt de gevolgen.* Vrij algemeen wenscht men, dat de wet zich daartoe niet bepaalde, maar ook de zaak zelve, dat is de magt, de bevoegdheid des Konings tot schorsing of vernietiging regelde, daar anders bijv. in belastingzaken, de uitvoerende magt altijd met het schorsen der besluiten van Gedeputeerde Staten zou kunnen beginnen. Naar een gezegde op bladz. 28 der Memorie van Beantwoording te oordeelen, schijnt zulk eene meer uitgestrekte regeling werkelijk in de bedoeling der regering te liggen. Maar waarom dan dit hier niet uitgedrukt en de redactie van art. 127 van het ontwerp der Staats-commissie meer op den voet gevolgd?

Art. 24 (*nieuw*). De meerderheid wenscht de invoering van zulk een belangrijk beginsel, als dat van de openbaarheid der zittingen van den gemeenteraad, niet aan den gewonen wetgever overgelaten te hebben Naar haar inzien behoort de regel in de grondwet voor te komen, onder bijvoeging, dat de wet de grenzen aanwijst, binnen welke de toepassing zich beperkt.

ONTWERP VAN WET No. V.

Art. 4. Sommige leden blijven het gevoelen aankleven, dat het vorderen der *voorafgaande* schadeloosstelling in geval van onteigening het aanleggen van werken van algemeen nut te zeer kan belemmeren, en dat men dus, even als in de tegenwoordige grondwet, kan volstaan met het vereischte eener *behoorlijke* schadeloosstelling vast te stellen. Thans vooral, nu de wetgever vooraf omtrent ieder aan te leggen werk over het bestaan van het openbaar nut uitspraak zou doen, kan er geene afdoende reden aanwezig zijn, om de onteigenende partij nog meer te bezwaren. Wat de optelling der uitzonderingen betreft, gedraagt men zich aan de bedenkingen in het Voorloopig Verslag, die men niet genoegzaam opgelost acht.

Art. 16. Nu de regering aan het dezerzijds geuit verlangen, om de benoeming der leden van den Hoogen Raad op den tegenwoordigen voet te laten, gehoor heeft gegeven, begrijpt men niet, waarom art. 174 der bestaande grondwet niet onveranderd is overgenomen, en waarom eene voordragt van vijf, in plaats van drie kandidaten is voorgeschreven. Het is waar, de Koning zal daardoor eene meer ruime keus hebben, maar aan den anderen kant zal ook het gevaar worden geboren, dat de Tweede Kamer, die nu reeds somtijds moeite had, om drie voor het lidmaatschap van het hoogste regterlijke collegie allezins geschikte personen aan te wijzen, in het opmaken eener voltallige nominatie niet volkomen naar haren wensch slaagt. Men zou hiertegen wel kunnen aanvoeren, dat de keus gemakkelijker zal vallen, nu de Tweede Kamer daaromtrent niet meer op bepaalde provinciën het oog zou moeten vestigen; maar juist die geheel onbeperkte keus wordt door een groot aantal leden afgekeurd. Zij achten het in het belang eener werkelijk aan het doel beantwoordende zamenstelling van den Hoogen Raad wenschelijk, dat het beginsel van art. 173 der bestaande grondwet, volgens hetwelk de leden zooveel mogelijk uit al de provinciën genomen moesten worden, behouden bleve. Zag men in het gebruik van het woord: *provinciën* zwarigheid, dan zouden, naar het oordeel van sommigen, de verschillende gedeelten van het rijk in de plaats kunnen worden gesteld.

ONTWERP VAN WET No. VI.

Art. 2. De meerderheid der leden is geenszins overtuigd, dat het hier vastgestelde beginsel: *»Ieder* BELIJDT *zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid*, niet te eeniger tijd tot noodlottige gevolgen aanleiding zou kunnen geven, in zoover als men den dekmantel der godsdienst te baat zou kunnen nemen, om leerstellingen en begrippen te verspreiden, strijdig met de orde en rust der maatschappij, met de openbare zedelijkheid en met onze grondwettige instellingen. Het is waar, de regering geeft in zeer stellige bewoordingen te kennen, dat de strafwet tegen zoodanig misbruik behoort te waken, en wat zij daaromtrent zegt, komt zoo geheel met de inzigten der leden overeen, dat men, indien hare opvatting juist was, in de aanneming van het voorgedragen grondwets-artikel niet de minste zwarigheid zou zien. Maar zij heeft geenszins bewezen, dat hier datgene zou mogen en kunnen geschieden, wat ook naar hare meening voor de maatschappij behoefte is. Wat toch beteekent *volkomene* vrijheid, als men deze naderhand weder door eene strafwet kan beperken? Zouden integendeel tegen de geldigheid of aannemelijkheid van zoodanig eene strafwet niet de ondubbelzinnige bewoordingen der grondwet kunnen worden ingeroepen? En indien het zoozeer van zelf spreekt, dat de volkomene vrijheid het regt tot het vaststellen van repressive bepalingen tegen misbruik niet uitsluit, waarom dan b. v. in ditzelfde ontwerp van gewijzigde grondwet, waar zij van de vrijheid van drukpers spreekt, de verantwoordelijkheid volgens de wet uitdrukkelijk voorbehouden? De meerderheid blijft het alzoo wenschelijk en noodzakelijk achten, dat door de bijvoeging van eene soortgelijke beperking als in het artikel wegens de drukpers is opgenomen, aan de hier voorkomende zeer algemeene verklaring hare gevaarlijke strekking ontnomen worde.

Door eenige leden is teruggekomen op de in het Voorloopig Verslag gemaakte aanmerking tegen het voortdurend onveranderd bestaan van art. 192 der grondwet, welk artikel, vooral ook bij de daaraan thans gegeven uitlegging, de strekking heeft om de schatkist voortdurend en zelfs toenemend met aanmerkelijke lasten te bezwaren.

ONTWERP VAN WET No. VII.

Art. 2. Sommige leden hebben verklaard, werkelijk twijfeling te koesteren, of men met het oog op deze nieuwe grondwettige bepaling, bij het uitschrijven van eene belasting op de inkomsten, de zoodanige, welke uit renten der staatsschuld voortspruiten, wel daarin zou kunnen laten deelen. Zij zouden om die reden het artikel liever zien wegvallen. Andere leden betuigden daarentegen, dat zij zulk eene belasting van renten geenszins strijdig achtten met de nakoming der verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers en zouden zich dus met het artikel vereenigen, te meer omdat het wegvallen daarvan, nu het eenmaal is voorgesteld, tot verkeerde gevolgtrekkingen aanleiding zou kunnen geven.

Art. 4. De leden, die bij het vorig onderzoek verklaard hebben, den waarborg, dien het collegie van raden en generaalmeesteren met opzigt tot geheel het muntwezen aanbiedt, op hoogen prijs te stellen, konden hun leedwezen niet verbergen, dat thans zelfs de vermelding van dit collegie uit de grondwet verdwenen is. Zij drongen op herstel der bepaling van de bestaande grondwet aan; meenende zij, dat er werkelijk genoegzame reden bestond, om de voordragt der leden van een collegie, welks werkkring van zooveel gewigt moet worden geacht, voortdurend aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal toe te kennen.

Art. 5. De groote meerderheid blijft van gevoelen, dat de werkkring der Algemeene Rekenkamer in het 2de lid van dit artikel niet naar eisch omschreven is. De zonderlinge uitlegging, in de Memorie van Beantwoording aan de woorden: *het staven van de cijfers der rekening* gegeven, volgens welke het daarbij het onderzoek van de wettigheid der uitgaven zou gelden, heeft het bezwaar tegen deze uitdrukking nog doen toenemen. Diezelfde meerderheid zou, daar men het toch niet ligt over dit punt eens zal worden, het wenschelijkst achten, dat de 2de zinsnede geheel weggelaten wierd. Dan bleef de zaak ten minste in haar geheel en werd niet vooruitgeloopen op de wet, die de taak der Rekenkamer zal moeten regelen. Wierd aan dit verlangen geen gehoor gegeven, dan zou men, boven de aanneming der thans op dit punt voorgedragene bepalingen, de voorkeur geven aan het behoud van art. 200 der bestaande grondwet, ook omdat daarin de verpligting der Rekenkamer tot het vorderen van rekening en verantwoording van alle lands-comptabelen uitdrukkelijk wordt vermeld.

ONTWERP VAN WET No. VIII.

De leden, die bij het vroegere onderzoek tegen de strekking van geheel het tegenwoordig hoofdstuk der grondwet bezwaren hebben geopperd, zijn thans daarop teruggekomen, en zagen zich daartoe te meer genoopt, omdat de regering de ware strekking dier bezwaren niet goed scheen ingezien te hebben. Uitgaande van het denkbeeld, dat de vermindering van 's rijks uitgaven, waaraan toenemend zulk eene dringende behoefte bestaat, vooral ook in de kosten van Oorlog gezocht moet worden, wilden deze leden dit hoofdstuk zoodanig hebben ingerigt, dat het ten minste aan die heilrijke bedoeling geene hinderpalen in den weg legde, geene bepalingen inhield, die den wetgever meer dan volstrekt noodig is in zijne pogingen om 's lands defensie op den meest spaarzamen voet in te rigten, konden belemmeren. Met dat doel wilden zij slechts in weinige algemeene trekken van de verpligting tot het dragen der wapenen en wat daarmede in verband staat, gewaagd hebben, maar niet omtrent de inrigting der krijgsmagt zoovele bijzondere bepalingen in de grondwet opgenomen zien. Indien het toch, om slechts iets te noemen, bij een opzettelijk onderzoek, eens blijken mogt, dat in tijd van vrede het jaarlijks zamenkomen der militie niet werd gevorderd, maar met langere tusschenpoozen kon plaats hebben, dan behoorde de grondwet de uit zulk eene regeling voortvloeijende besparing van uitgaven niet onmogelijk te maken. Men moet daarbij niet vergeten, dat indien de opstellers der grondwet in 1815 gemeend hadden, de verpligtingen omtrent de krijgsdienst zoo naauwkeurig te moeten omschrijven, dit met de toen bij de natie nog met opzigt tot dit punt heerschende begrippen zamenhing, welke begrippen sedert eene aanmerkelijke wijziging hebben ondergaan, zoodanig dat men zich algemeen aan daaromtrent vast te stellen wetsbepalingen zou onderwerpen, al steunden die ook niet op uitdrukkelijke voorschriften der grondwet. Zoo ergens kon men dus hier zonder gevaar veel aan den gewonen wetgever overlaten.

Ook de voorstellen der regering omtrent de verpligte zeedienst zijn bij dit tweede onderzoek op nieuw ter sprake gekomen. Verscheidene leden hebben zich, op de bij het Voorloopig Verslag aangeduide gronden, regtstreeks tegen geheel dit beginsel verklaard. Het aantal der leden was echter grooter die, van het nut der zaak overtuigd en in de hoop, dat het denkbeeld der regering niet onuitvoerlijk zou worden bevonden, zich geneigd toonden, om daaraan hunne toetreding te schenken.

Art. 10. Men blijft eene meer duidelijke redactie van dit artikel wenschelijk achten, in dien zin, dat daaruit niet enkel bij gevolgtrekking, maar regtstreeks de verpligting der ingezetenen, om zich aan de inkwartiering te onderwerpen, blijkbaar is. Ook is men teruggekomen op het verlangen, dat bij de grondwet de regeling van geheel het onderwerp der inkwartiering door eene bepaalde wet verpligtend mogt worden gesteld; herinnerende men daarbij, dat zulk eene wet voorkwam op de lijst dergene, welker vaststelling, ter gelegenheid van de behandeling der jongste begrootingswetten, van de zijde der Kamer wenschelijk en noodzakelijk werd gekeurd.

ONTWERP VAN WET No. IX.

Art. 3; *het nieuwe art.* b. — Ofschoon eenigermate aan de gemaakte aanmerking wegens de *waterschappen* is toegegeven, had men, tot wegneming van alle onzekerheid, gaarne gezien, dat de regering daaromtrent nog een stap verder ware gegaan. In sommige provinciën des rijks, met name in Noord-Holland, hecht men aan dit woord de in het Voorloopig Verslag aangeduide, meer beperkte beteekenis. De verklaring der regering, dat het de bedoeling is, om aan de Provinciale Staten de bevoegdheid tot het maken van geheel nieuwe reglementen voor den waterstaat hunner gewesten toe te kennen, is niet volkomen geruststellend voorgekomen. De bewoordingen van het voorgedragen grondwets-artikel verleenen toch aan de Staten alleen de bevoegdheid tot het brengen van veranderingen in de bestaande verordeningen van dezen aard.

Art. 5 (*nieuw*). Men heeft gevraagd, of onder het *toezigt* over de verveeningen, ontgrondingen enz., dat hier aan de Staten wordt toegekend, ook het vaststellen van reglementen begrepen is. Dit punt zou betwijfeld kunnen worden, omdat in het nieuwe art. 3 *b*, bij de toekenning van het daar vermelde *toezigt*, tevens nog bepaald van de bevoegdheid omtrent het veranderen der reglementen gesproken is.

ONTWERP VAN WET No. X.

Art. 2. De groote meerderheid, de uitlegging aannemende, die in de Memorie van Beantwoording aan de woorden: *eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen* gegeven wordt, ziet daardoor de tegen die inlasscbing gerezene bezwaren vervallen en kan dus in zoo verre met het tegenwoordig artikel genoegen nemen; terwijl men omtrent de overige daartegen bestaande bedenkingen verwijst naar de ontwikkelingen, in den aanhef van dit verslag sub IV opgenomen.

ONTWERP VAN WET No. XI.

Art. 2; *het nieuwe art. a,* — *het voorstel*, *zoo als het is liggende of* GEWIJZIGD. Hoewel men de bedoeling, die de regering hier gehad heeft, wel begrijpt, kan men toch niet ontkennen, dat de redactie iets onduidelijks en dubbelzinnings heeft. De wet moet verklaren, dat er grond bestaat, om het voorstel in overweging te nemen, zoo als zij het vaststelt of aanneemt, niet zoo als het is liggende of gewijzigd. Men mag geen voet geven aan het begrip, dat latere wijzigingen mogelijk zouden zijn.

Het nieuwe art. b. — Eenige leden vinden nog bezwaar om de aanneming van het voorstel niet dan met *twee derden* der uitgebragte stemmen toe te laten, en hadden daarbij vooral ook het oog op de Eerste Kamer, bij welke, volgens deze bepaling, eene uit een betrekkelijk gering aantal leden zamengestelde minderheid de vaststelling van noodzakelijk geworden veranderingen in de grondwet zou kunnen tegenhouden.

ONTWERP VAN WET No. XII.

Addit. art. 2. Bij voortduring heeft men zich nagenoeg algemeen omtrent de hier voorkomende bepalingen zeer ongunstig gestemd getoond. Een drukkend bezwaar zal daardoor aan de schatkist worden opgelegd, zonder dat er genoegzame reden bestaat, om aan dat bezwaar, al mogt het ook niet geheel te vermijden zijn, den voorgestelden omvang te geven. Het staat toch vast, dat hier geene sprake kan zijn van verkregene regten. De regering zelve gewaagt trouwens enkel van eenen, door de billijkheid gevorderden maatregel van overgang. Maar kan men zeggen zich door een gevoel van billijkheid te laten leiden, wanneer men den een boven den ander begunstigt en eene stuitende ongelijkheid in het toekennen van geldelijke voordeelen doet ontstaan? Dit zou toch door de toepassing der voorgestelde bepalingen onmiskenbaar in meer dan één opzigt plaats hebben. Of is er bijv. niet iets tegenstrijdigs in gelegen, en tevens iets wat met de waardigheid der wetgevende magt moeijelijk is overeen te brengen, dat afgetredene leden der Eerste Kamer voortaan twee derden der som hun oorspronkelijk voor reis- en verblijfkosten toegekend, zouden blijven genieten, terwijl de werkelijke leden der nieuw op te treden Eerste Kamer deze betrekking zonder genot van geldelijk voordeel zullen bekleeden? Zou het te billijken zijn, gelijk toch, naar men meent, uit het voorstel zou volgen, dat titularissen, die thans, buiten de hier bedoelde jaarwedden of retributie, waarvan zij twee derden zouden behouden, reeds een tractement of pensioen genieten, het een met het ander zouden kunnen cumuleren, terwijl voor den titularis, die, na in het genot der twee derden getreden te zijn, eene nieuwe betrekking erlangt, de aan dien nieuwen post verknochte bezoldiging in mindering of ter opheffing van de vergoeding zou strekken? Nog uit een ander oogpunt ligt er iets onredelijks in het gedane voorstel. Het bepaalt zich tot degenen, die voor hun leven zijn aangesteld, maar zwijgt geheel van hen, die ten gevolge der grondwets-herziening eene betrekking, niet van dien vasten aard, maar die daarom tot nu toe geenszins als tijdelijk kon worden aangemerkt, zoo als bij voorbeeld het lidmaatschap van den Raad van State, zouden verliezen. Ook dezen zouden, voor zooverre de pensioenwet niet op hen toepasselijk is, zich op de billijkheid kunnen beroepen, om voor het door hen te lijden verlies ten minste eenigermate schadeloos te worden gesteld. Op grond van een en ander is door zeer veel leden op nieuw aangedrongen op het denkbeeld om uit de grondwet, die toch niet omtrent persoonlijke belangen van dezen aard in bijzonderheden treden mag, geheel het additionneele art. 2 weg te laten, en de zaak, welke het hier geldt, bij eene speciale wet te behandelen.

Addit. art. 4. Verscheidene leden hebben, op de reeds bij de vorige gelegenheid ontwikkelde gronden, verklaard de afschaffing der heerlijke regten, waarvan in het 1ste lid van dit artikel gewag wordt gemaakt, indien deze zonder eenige schadeloosstelling plaats had, niet te kunnen billijken.

Addit. art. 6. Men heeft gevraagd, of het niet voorzigtiger zou zijn, om uit de bepaling wegens het tijdstip der eerste aftreding van de leden der beide, na de vaststelling der blijvende kieswet, nieuw op te treden Kamers der Staten-Generaal, de vermelding der jaren 1850 en 1851 weg te laten. Het spreekt toch wel van zelf, dat de termijnen van twee en drie jaren, die bij de gewijzigde grondwet voor de aftreding zijn vastgesteld, van het tijdstip beginnen te loopen, dat de nieuwe Kamers haren werkkring aanvangen, en er bestaan mogelijkheden genoeg, dat die aanvang later zal plaats hebben, dan men thans veronderstelt.

VOORLOOPIG KIESREGLEMENT.

Terwijl het voorloopig kiesreglement, zoodanig als dit oorspronkelijk van regeringswege was voorgesteld, tot vele en in het oog van de leden der Kamer hoogst gewigtige bedenkingen had aanleiding gegeven, heeft men thans nagenoeg algemeen moeten verklaren, dat deze bezwaren, wel verre van ten gevolge der sedert in dat stuk gebragte wijzigingen uit den weg te zijn geruimd, daardoor nog toegenomen en zelf onoverkomelijk geworden zijn. Al wilde men met de regering aannemen, dat de taak van het tot stand brengen eener definitive kieswet niet wel aan de tegenwoordige Kamers kon worden toevertrouwd; dat nieuwe Kamers, meer in den geest der gewijzigde grondwet zamengesteld, vooral ook tot het maken van zoodanige wet, binnen een beperkt tijdsverloop moesten worden bijeengeroepen; dat bij den bestaanden drang der omstandigheden het onmogelijk was, om, met opzigt tot de wijze van verkiezing der leden dier nieuwe Kamers allezins doeltreffende en op onberispelijke grondslagen gevestigde bepalingen te maken; en dat men zich daarvoor slechts zoo goed mogelijk met de voorhanden zijnde gebrekkige bouwstoffen moest behelpen — stellingen, die alle in meerdere of mindere mate voor tegenspraak vatbaar waren, — dan behoefde een en ander nog niet tot het laten varen van beginselen te leiden, op welker handhaving men dezerzijds in het welbegrepen belang des vaderlands hoogen prijs moet stellen. Bij het bestaan eener nog altijd onaangerande grondwettige orde van zaken en daaruit voortgevloeide regelmatige vertegenwoordiging des volks, was niet, zoo als in 1814 en 1815, de behoefte daar tot het aangrijpen van een buitengewoon redmiddel, dat alleen in de onmogelijkheid om te midden van eene nog niet volkomen geregelde orde van zaken iets beters daarvoor in de plaats te stellen, zijne regtvaardiging vond.

Van die beschouwing uitgaande, heeft de overgroote meerderheid zich ten stelligste tegen de hoofdbepaling der tegenwoordige wet verklaard, daarin bestaande, dat, in plaats van de ingezetenen, die, volgens de in werking zijnde reglementen voor het bestuur der steden en op de zamenstelling der Provinciale Staten, *verkiesbaar* zijn — gelijk het vorige ontwerp medebragt — de uit kracht dierzelfde reglementen aanwezige *stemgeregtigden* geroepen zouden worden, om de kiesvergaderingen voor de benoeming der leden van de Tweede Kamer en van candidaten voor de Eerste Kamer uit te maken. Daardoor zou toch, naar men meende, de census voor de kiezers veel te laag afdalen en dien ten gevolge aan het verkiezingswerk deel genomen worden door ingezetenen, die wegens hunne opleiding en maatschappelijke betrekking niet geacht kunnen worden, genoegzame waarborgen voor het goed vervullen der hun op te dragen taak aan te bieden. Indien de meerderheid der leden zich geneigd heeft getoond, om tot het stelsel der regtstreeksche verkiezingen toe te treden, dan heeft zij dit gedaan in de veronderstelling, dat de nadeelige gevolgen, altijd naar haar gevoelen in meerdere of mindere mate aan zoodanig stelsel verknocht, door de bepaling van eenen niet te laag afdalenden census getemperd zouden worden. Nu daarentegen zou niet slechts deze verwachting geheel worden teleur gesteld, maar een grondslag worden aangenomen, die, zoo als de regering zelve erkennen moet, dit groote gebrek heeft, dat hij onmogelijk op den duur kan worden gevolgd. Door de voorloopige kieswet, ten doel hebbende om Kamers tot stand te brengen, wier werkkring, gelijk in het Voorloopig Verslag in de bijzonderheden is aangetoond, van zulk een overwegend belang en veelomvattenden aard moet worden geacht, zou het kiesregt worden toegestaan aan een aantal ingezetenen, die, volgens uitdrukkelijke bepalingen der gewijzigde grondwet zelve, dat regt niet kunnen behouden, maar zoodra de definitive kieswet in werking is, als zoodanig niet meer in aanmerking kunnen komen. De eerste proeve van regtstreeksche verkiezingen hier te lande zou dus van veel uitgestrekter aard zijn, dan de later daaromtrent vast te stellen regelen, en men zou aanvangen met het scheppen van eene menigte kiezers voor ééns, onder het uitgedrukte voornemen om hen, na het volbrengen van deze taak, dat regt niet meer toe te kennen. Dit is in verre na nog niet alles. De geheele omkeering van stelsel omtrent de kiesbevoegdheid, waartoe de regering plotseling is overgegaan, moest ten gevolge hebben, dat de behoorlijke verhouding tusschen den census van de kiezers in de steden en dien van de kiezers ten platten lande, evenzeer thans bleef ontbreken, en zulks bij die toepassing van het vorig ontwerp in het geval zou zijn geweest en dat die ongelijkheid in sommige opzigten zich zelfs nog op veel stuitender wijze zou doen gevoelen. Zoo zou in eene provincie de census voor de kiezers in de steden tot *f* 10 of zelfs tot *f* 8 afdalen, terwijl die voor de kiezers ten platten lande aldaar, niettegenstaande voor hen alleen de grondbelasting in aanmerking zou worden genomen, op *f* 30 bepaald bleef.

Daar alzoo het denkbeeld der regering, zoo als het daar ligt, onaannemelijk moest voorkomen, maar aan den anderen kant de groote meerderheid der leden het onder de bestaande omstandigheden onraadzaam achtte, om hier enkel van hare onvoorwaardelijke afkeuring te doen blijken, heeft men zich in de afdeelingen bepaald en ernstig bezig gehouden met de vraag, of aan het gedane voorstel met opzigt tot de regeling der kiesbevoegdheid niet een ander in de plaats zou kunnen worden gesteld, waardoor de hoofdzwarigheden, die tegen dat voorstel bestaan, zoo al niet geheel weggenomen, dan toch gematigd zouden kunnen worden. Verschillende stelsels zijn bij dit onderzoek in aanmerking gekomen en onderscheidene becijferingen beproefd. Ten slotte is men het nagenoeg eens geworden over een stelsel, hetwelk, nadat men de daaruit voortvloeijende gevolgen in de bijzonderheden had nagegaan, geoordeeld is, zich zeer veel meer aan te bevelen, dan het door de Regering voorgedragene. Daar bij het ontwerpen van dit stelsel toenadering tot de denkbeelden der regering het hoofddoel was, heeft men zich zooveel mogelijk op haar standpunt geplaatst, en dus met haar aangenomen, dat men werkelijk zich tot de voorhanden zijnde bouwstoffen moest bepalen, en dat dien ten gevolge ook de regeling, die men voorsloeg, altijd nog veel te wenschen zou overlaten.

Het bedoelde stelsel, dat door de groote meerderheid der leden ten minste onvoorwaardelijk en ondergeschikt aan vroeger medegedeelde algemeene beschouwingen wordt voorgestaan, rust op de zamenvoeging der drie navolgende denkbeelden: 1o. dat bij het voorloopig kiesreglement, in de steden de tegenwoordige verkiesbaren of kiesbevoegden en ten platten lande de stemgeregtigden tot het doen der thans gevorderde keuzen zouden worden geroepen; 2o. dat, vermits dien ten gevolge de census voor het platte land over het geheel, zoo op zich zelve als in verhouding, te laag zou zijn, die census eene evenredige percentsgewijze verhooging zou ondergaan; en 3o. dat die census overal in verband zou worden gebragt met het aandeel in de directe belastingen, dat volgens art. 3 van het derde der tegenwoordige wets-ontwerpen in de toekomst voor de kiezers der Tweede Kamer vereischt zal worden; zoodat de census volgens het kiesreglement nergens beneden de *f* 20 zou kunnen dalen of boven de *f* 160 klimmen. Bij de uitwerking dezer denkbeelden heeft men de noodzakelijkheid ingezien, om nog voor eene der provinciën, namelijk Friesland, eene afzonderlijke bepaling vast te stellen. Ten gevolge van een en ander zou men art. 2 van het voorloopig kiesreglement op de navolgende wijze veranderd willen zien; moetende men echter daarbij doen opmerken, dat het hier geene nieuwe redactie is, die men aangeeft, maar alleen eene ruwe schets, om het denkbeeld duidelijk te maken:

»De leden der nieuwe Tweede Kamer worden gekozen ten getale van 68, door kiesvergaderingen, bestaande:

a. uit diegenen, die in de steden, volgens de reglementen voor het bestuur der steden, zoo als die op iedere plaats in werking zijn, de vereischten bezitten om tot kiezers te worden benoemd; met dien verstande echter, dat de census overal tot *f* 20 wordt verhoogd of tot *f* 160 wordt verlaagd, waar die thans dat cijfer niet bereikt of hetzelve overschrijdt;

b. uit diegenen, die ten platten lande, vol-

gens de reglementen op de zamenstelling der Staten in de provinciën, zoo als deze op iedere plaats in werking zijn, stemgeregtigd zijn; met dien verstande, dat deze census voor de provinciën Noord-Braband, Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel en Groningen wordt verhoogd met een derde, en voor de Provinciën Drenthe en Limburg, alsmede voor de Friesche eilanden Ameland en Schiermonnikoog, tot *f* 20; en dat in de Provincie Friesland dezelfde belastingen ter bereiking van het cijfer van den census in aanmerking komen, als in alle andere Provinciën. » Geene redenen van uitsluiting" enz.

De bepaling, die hier ten aanzien van de in Friesland in rekening te brengen belastingen gemaakt wordt, vloeit voort uit den uitzonderingstoestand, waarin die provincie zich ten gevolge van art. 20 van haar Reglement op de zamenstelling der Staten bevindt; wordende daarbij de stemgeregtigdheid ten platten lande eeniglijk afhankelijk gemaakt van de bepaling der bepaalde som van *f* 30 aan *grondlasten* voor in de provincie gelegene onroerende goederen. Het zou, meent men, moeijelijk te verdedigen zijn, om die uitzondering thans, nu het geene provinciale, maar algemeene keuzen geldt, in wezen te laten. De overige voorgestelde uitzonderingen vloeijen van zelve uit de vooruitgezette beginselen voort. Men moet daarbij alleen nog aanmerken, dat de groote meerderheid begrepen heeft, zich, zooveel als slechts eenigzins mogelijk was, aan de cijfers, die thans den census voor de kiezers en stemgeregtigden uitdrukken, te moeten houden, en dat daarom niet toegegeven is aan het denkbeeld van sommige leden, die, ofschoon anders met het aangeprezen plan tevreden, daaromtrent nog verder wilden gaan. Zoo wilde men den census voor de steden hier en daar verhoogd hebben, opdat nergens in eene stad een minder belasting-bedrag vereischt zou worden dan ten platten lande. Zoo stelde men voor, om den census voor het kiezerschap ten platten lande in de provincie Groningen, die, zoo op zich zelf als in verhouding tot dien voor de verkiesbaarheid in de stad Groningen gevorderd, te laag is voorgekomen, verder te verhoogen. En zoo drong men eindelijk aan op eene doorgaande algemeene verhooging van den census, opdat thans nergens het kiesregt zou kunnen worden toegekend aan de zoodanigen, wien dit welligt later weder ontnomen zou moeten worden. Overigens doet eene bij dit verslag gevoegde opgave de cijfers kennen, waarop, volgens het aangeprezen stelsel, de census in de verschillende provinciën, zoowel voor de steden als ten platten lande, zou worden bepaald; hebbende men het, gelijk daarnit blijkt, verkieslijk geacht, om, waar de verhooging met een derde tot eene berekening van den census in guldens en centen zou noodzaken, nog iets hooger te gaan en de som enkel in guldens vast te stellen. Ten slotte heeft men algemeen het gevoelen uitgesproken, dat, zelfs nog op den tegenwoordigen stand der overweging, de ontwikkelde denkbeelden de aandacht der regering allezins schijnen te verdienen en dat derzelver opvolging ten minste eene der hoofdzwarigheden zou wegnemen, die thans tegen de aanneming van het voorloopig kiesreglement bestaan.

Bij de overweging der afzonderlijke artikelen van dat reglement is, nadat men te kennen had gegeven, thans niet te willen stilstaan bij de minder aanprijzenswaardige redactie van verscheidene dier artikelen, nog het volgende aangemerkt of aangedrongen:

Art. 2. Verscheidene leden zijn van gevoelen, dat, nu het bij de verkiezingen eene nationale en niet meer eene provinciale zaak zal gelden, de inwoning gedurende eenen bepaalden tijd niet onder de vereischten behoort te worden geteld.

Art. 3. Men heeft op nieuw opmerkzaam gemaakt op de steden, welke wel dien naam dragen, maar niet in ieder opzigt met de eigenlijke steden zijn gelijkgesteld, en waar dien ten gevolge een tweederlei census bestaat. Men meent, dat, bij het opvolgen der hierboven medegedeelde denkbeelden wegens de kiesbevoegdheid op zulke plaatsen de vast te stellen census voor het platte land toepasselijk zou moeten zijn.

Art. 7. In het stelsel der regering ware het beter, hier niet enkel van de hoofdkiesdistricten, maar van de districten in 't algemeen te spreken.

Art. 10. Als de uitsluiting bij art. 16, wetsontwerp III, vastgesteld omtrent de ambtenaren die ter verkiezing voorzitten, ook hier toepasselijk te achten is, zou het artikel welligt wijziging behoeven in dien zin, dat de woorden: *bij ontstentenis* wegvielen, en dus aan den burgemeester, die als candidaat in aanmerking komt, de bevoegdheid om verkozen te worden, niet wierd ontnomen. De omtrent dit punt gerezene twijfeling heeft geleid tot de meer algemeene, ook elders toepasselijke vraag, of de voorschriften der gewijzigde grondwet omtrent de verkiesbaarheid der leden van de beide Kamers ook zullen gelden voor de volgens het voorloopig kiesreglement te doene keuze.

Art. 11. Bij dit artikel is door sommige leden de aanmerking gemaakt, dat er toch werkelijk eene tegenstrijdigheid in gelegen is, tijdelijk en voor ééns de keus der candidaten voor de Eerste Kamer aan de stemgeregtigden of verkiesbaren op te dragen, en in 't vervolg de Provinciale Staten met de benoeming van de leden dier Kamer te belasten.

Art. 13. Indien de voorschriften der gewijzigde grondwet bij de toepassing der bepalingen van het voorloopig kiesreglement tot regel moeten strekken, zou dit geheel artikel kunnen wegvallen; zoo niet, dan behoort het aangevuld te worden met de optelling der betrekkingen, die met het lidmaatschap der Tweede Kamer onvereenigbaar zijn.

Art. 14. De in het eerste gedeelte van het tegenwoordig verslag ontwikkelde beschouwingen over de noodzakelijkheid om de verkiesbaarheid voor het lidmaatschap der Eerste Kamer niet binnen zulke enge grenzen te beperken, zijn ook hier volkomen toepasselijk. Men vreest, dat het aantal verkiesbare en geschikte candidaten voor die Kamer te gering zal zijn.

Art. 22. Met zeer weinig uitzondering hebben de leden zich op nieuw voor het beginsel verklaard, dat de verkiezingen voor beide de Kamers niet bij *betrekkelijke*, maar bij *volstrekte* meerderheid behooren plaats te hebben, daar men zich niet kan vereenigen met het denkbeeld, dat een lid van eene der Kamers met zeer weinig stemmen verkozen zou kunnen worden, als wanneer dergelijke keuze de volksmeening geenszins zou uitdrukken. Door sommigen wordt zooveel aan dit punt gehecht, dat zij, indien daaromtrent niet aan het geuite verlangen wordt toegegeven, zich gedwongen zullen zien tegen geheel het kiesreglement te stemmen. De groote meerderheid kan ook geenszins toegeven, dat tegen de verkiezingen bij volstrekte meerderheid onoverkomelijke bezwaren zouden bestaan. In België ten minste heeft men die moeijelijkheden tot nu toe geenszins ondervonden. Daar wordt, volgens de artt. 35 en 36 der kieswet, als niemand bij de eerste stemming de volstrekte meerderheid erlangd heeft, eene lijst der personen opgemaakt, die de meeste stemmen erlangd hebben, welke lijst eens zoo veel namen bevat, als er afgevaardigden te benoemen zijn. De kiezers moeten zich bij de tweede stemming tot de keuze dier candidaten beperken. Bij het staken der stemmen heeft de oudste in jaren de voorkeur. Alles loopt dus met twee stemmingen af, en het gevaar, waarvan de regering spreekt, dat aan het kiezen en herkiezen geen einde zou komen, is dus volstrekt niet te vreezen. De navolging der aangeduide bepalingen wordt dan ook met ernst aan de overweging der regering aanbevolen; terwijl men er nog bijvoegt, dat, indien het bestaan van onder-kiesdistricten hier een hinderpaal mogt worden geacht, men dezerzijds veel liever de bevoegdheid om zoodanige districten in te stellen, geheel uit de wet zou zien wegvallen, dan de uit haren aard onvoldoende verkiezingen bij betrekkelijke meerderheid te gedoogen.

Art. 25. Men is van gevoelen, dat de optie of keus, in geval van verkiezing op meer dan ééne plaats, niet behoort te geschieden, dan nadat de geldigheid der onderscheiden verkiezingen bij het onderzoek der geloofsbrieven door de Kamer erkend is.

Art. 26. *De Koning kiest uit die candidaten een getal van 39 leden der Eerste Kamer.* Men veronderstelt, dat het de bedoeling is, om tot benoeming der leden voor iedere provincie, den Koning aan de candidatenlijst voor die provincie te binden. Maar is die veronderstelling juist, dan is de zaak niet zeer gelukkig uitgedrukt.

Art. 30. Men heeft ten slotte de vraag bij het Voorloopig Verslag herhaald omtrent de reglementen, die aan de Gedeputeerde Staten bij de beslissing der geschillen tot rigtsnoer zullen strekken.

Aldus vastgesteld bij de commissie van rapporteurs, den 8sten augustus 1848.

Duymaer van Twist.
Corver Hooft.
van Panhuys.
van Goltstein.
Verwey-Mejan.

Advertentiën.

Marktprijzen.

ARNHEM 11 augustus.

Oude Weit van *f* 6.75 tot *f* 9.00; *Nieuwe Weit* van *f* 7.50 tot *f* 8.75; *Rogge* van *f* 5.10 tot *f* 5.50; *Boekweit* van *f* 5.25 tot *f* 5.50; *Garst* van *f* 3.60 tot *f* 3.85; *Friesche Haver* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Voerhaver* van *f* 2.60 tot *f* 3.00; *Witte Boonen* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Paardeboonen* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Graauwe Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Groene Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Geele Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Koolzaad* van *f* 11.00 tot *f* 0.00; *Aveelzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Klaverzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Nieuwe Aardappelen* van *f* 1.10 tot *f* 1.40; *Boter* van *f* 0.68 tot *f* 0.74 *het pond.*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 12 Aug. 1 El 3 Palm 6 Duim; gew. 0 D. gev. 0 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.